

Pēdējie seši mēneši

Darba likuma (DL) 75.pants nosaka: „Visos gadījumos, kad darbiniekam saskaņā ar šo likumu izmaksājama vidējā izpeļņa, tā aprēķināma par pēdējiem sešiem mēnešiem no darba algas, no normatīvajos aktos, darba koplīgumā vai darba līgumā noteiktajām piemaksām, kā arī no prēmijām.” Taču nav tik vienkārši, kā tas izskatās, jo apzīmējumu „pēdējie seši mēneši” var saprast dažādi.

KRISTĪNE PATMALNIECE, zvērinātu advokātu biroja „Raidla, Lejiņš & Norcous” zvērināta advokāta palīgs

---

Atbilstoši jaunākajai tiesu praksei pēdējie 6 mēneši ir 6 mēneši, skaitot atpakaļ no konkrēta notikuma datuma, nevis kalendāra mēneši

---

Vidējās izpeļņas aprēķināšanas principi noteikti DL 75.pantā. Šī panta 1.daļa paredz, ka visos gadījumos, kad darbiniekam saskaņā ar DL izmaksājama vidējā izpeļņa, tā aprēķināma par pēdējiem 6 mēnešiem no darba algas, piemaksām un prēmijām. Praksē pierādījies, ka nav viennozīmīgi skaidrs, vai „pēdējie seši mēneši” attiecas uz kalendāra mēnešiem, skaitot tikai pilnos mēnešus pirms konkrēta datuma, vai faktiskiem mēnešiem, skaitot atpakaļ no konkrēta datuma. Šī regulējuma iztulkošanai un izpratnei ir jāņem vērā tiesu prakses atziņas, kurās analizēta jēdziena „pēdējie seši mēneši” nozīme.

Darba likuma izpratnē

Atbilstoši līdzšinējai tiesu praksei ir tikusi atbalstīta pieeja, ka, skaidrojot DL 75.panta normas, ir pieļaujams atsaukties uz Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atbildības likuma 3.1.pantu, „jo tajā ir precizēta mēneša vidējās izpelņas aprēķināšanas kārtība, proti, dienas vidējo izpelņu sareizinot ar mēneša vidējo darba dienu skaitu pēdējos sešos kalendāra mēnešos, iegūst mēneša vidējo izpelņu (saskaitot darba dienas pēdējos sešos kalendāra mēnešos un šo kopsummu dalot ar seši)” (skatīt Augstākās tiesas (AT) Senāta Civillietu departamenta spriedumu lietā SKC-1979/2012). Piemērojot šādu aprēķina metodi, esošā mēneša izmaksas nevar tikt iekļautas aprēķinā un par atskaites punktu kā pirmais ir jāizmanto mēnesis pirms esošā mēneša (piemēram, 15.05.2014. pēdējie 6 kalendāra mēneši tiek skaitīti atpakaļ no 2014.gada aprīļa).

Taču jaunākajā spriedumā, kas sagatavots 21.02.2014. lietā Nr.C3227921, AT Civillietu departaments ir mainījis savu nostāju un norāda, ka Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atbildības likuma piemērošana šajos jautājumos ir nepareiza, jo DL skaidri nosaka vidējās izpelņas kārtību. Kā norāda tiesa, DL 75.panta 4.daļa „attiecas nevis uz kalendāra mēnešiem, bet uz mēnešiem”, tādēļ attiecīgi piemērojams DL 16.panta 3.daļas regulējums, ka termiņš, kas skaitāms mēnešos, izbeidzas pēdējā mēneša attiecīgajā dienā. Attiecīgi 6 mēnešu skaitījumam jāsakas no konkrēta datuma.

Tātad, ja darbinieks pārtrauc darba attiecības 15.05.2014., tad vidējās izpelņas aprēķināšanai pēdējo 6 mēnešu darba samaksa jāņem vērā par laika periodu no 15.11.2013. – 14.05.2014.

Piemērojot likuma normas, jaunākajām tiesu prakses atziņām dodama priekšroka pret agrākajām. Vienlaikus vēršu uzmanību, ka šobrīd notiek darbs pie DL grozījumiem, kur paredzēts veikt grozījumus arī 75.pantā, lai DL noteiktā vidējās izpelņas aprēķina kārtība tiktu saskaņota ar Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atbildības likumā ietvertu regulējumu un nodrošinātu vienveidīgu vidējās izpelņas aprēķināšanu neatkarīgi no personas tiesiskā statusa. Saskaņā ar šobrīd pirmajā lasījumā apstiprināto likumprojekta redakciju DL 75.panta 4.daļā plānots noteikt, ka mēneša vidējo izpelņu aprēķina, dienas vidējo izpelņu reizinot ar mēneša vidējo darba dienu skaitu pēdējos 6 kalendāra mēnešos (saskaitot darba dienas pēdējos 6 kalendāra mēnešos un šo kopsummu dalot ar 6). Taču, kamēr grozījumi nav pieņemti galīgajā lasījumā, tie nav saistoši un nav piemērojami.

Runā lasītājs

Vai plānotās izmaiņas attiecas arī uz gadījumiem, kad nostrādāts mazāk par 6 mēnešiem? Cik saprotu, tad tomēr ne, un arī turpmāk tik un tā būs jāņem vērā konkrēts datums.

F A S

Šobrīd pirmajā lasījumā apstiprinātajā Darba likuma 75.panta jaunajā redakcijā nav paredzēts grozīt punktu, kurš nosaka vidējās izpelņas aprēķināšanu gadījumos, kad nostrādāts mazāk par 6 mēnešiem. Tātad šajos gadījumos jāņem vērā konkrēts datums.

Kristīne Patmalniece

Kas attiecas uz periodu, kas ņemams vērā, aprēķinot vidējo izpelņu (kalendāra mēneši vai no datuma līdz datumam), tad jāprasa tiem “lēmuma pieņēmējiem”, vai viņi vispār saprot, kā to praktiski iespējams izdarīt un vai paši kaut reizi mūžā mēģinājuši veikt kādu aprēķinu, lai varētu uzskatīt sevi par tiesīgiem sniegt šādus padomus?

mu.maija

Varbūt lai mēģina paskaidrot, kā tas PRAKTISKI izdarāms!

Brice

Kārtējā mūsu tiesu sistēmas nekonsekvence, kad nav padomāts, vai šo nolēmumu realizēt praktiski vispār ir iespējams. Un šis nav pirmais gadījums, kad par vienu un to pašu jautājumu dažādos laika periodos tiek pieņemti atšķirīgi spriedumi

MARLING

Izsaki arī Tu savu viedokli! Sūti savu komentāru uz redakcija@ifinances.lv!